

Sagsnr.: 2012-01816/12-7435-000001

Dato: 30. oktober 2012

Referat af 6. møde i Dialogforum afholdt den 19. september 2012

kl. 10 i NaturErhvervstyrelsen, Nyropsgade 30

Deltagelse

NaturErhvervstyrelsen (Fiskeri):	Jakob Munkhøj Nielsen, Pernille B. Jensen (ref.)
FVM, Departementet:	Odma Johannesson, Morten Ejrnæs
Danmarks Fiskeriforening:	Henrik S. Lund, Ole Lundberg Larsen
Danmarks Naturfredningsforening:	Bo Håkansson
Greenpeace:	Hanne Lyng Winter
Verdensnaturfonden, WWF:	Mette Blæsbjerg
Naturstyrelsen:	Bjørn Lunn
DTU Aqua:	Lotte Kindt-Larsen, Thomas Kirk Sørensen
Institut for Bioscience, Aarhus Uni.:	Signe Sveegaard
Danmarks Sportsfiskerforbund:	Kaare Manniche Ebert
Dansk Ornitologisk Forening	Knud Flensted
OCEANA:	Christina Abel
Dansk Fritidsfiskerforbund:	Arne Rusbjerg
Dansk Amatørfiskerforening:	Kaj Poulsen, Vagn Gram
Danmarks Pelagiske P.O:	Esben Sverdrup-Jensen

Dagsorden

1. Velkomst v/ NaturErhvervstyrelsen
2. Status vedr. Natura 2000 og fiskeri: Igangsatte initiativer v/NaturErhvervstyrelsen
  - a) Beskyttelse af stenrev og boblerev i Kattegat, herunder kortlægning
  - b) Beskyttelse af marsvin
  - c) Beskyttelse af fugle
3. Orientering om Natura 2000-planer v/Naturstyrelsen
4. Videndeling om tiltag i relation til Natura 2000 og fiskeriregulering
5. Fødevarerministeriets videre arbejde med Natura 2000
6. Arbejdet med Natura 2000 i forhold til andre lande
7. Næste møde
8. Evt.

Referat

Ad 1. Velkomst v/ NaturErhvervstyrelsen

Jakob Munkhøj Nielsen bød velkommen til det sjette møde i Dialogforum – og orienterede om at formandsskabet for Dialogforum er blevet overdraget til den ny vicedirektør i NaturErhvervstyrelsen, Karsten Biering Nielsen, som beklageligvis var optaget af ordførermøde og dermed havde videregivet ansvaret som mødeleder.

Herefter var der en kort præsentationsrunde.

Der var ingen bemærkninger til dagsordenen.

Ad 2. Status vedr. Natura 2000 og fiskeri: Igangsatte initiativer v/NaturErhvervstyrelsen m.fl.

a) Beskyttelse af stenrev og boblerev i Kattegat, herunder kortlægning

Jakob Munkhøj Nielsen orienterede om forårets konsultationsmøde med Kommissionen og RAC'en – hvor NaturErhvervstyrelsen præsenterede forslag til fiskeriregulering i habitatområderne

beliggende i Kattegat, samt forvaltningsprincippet om placering af 240 meter bufferzoner omkring udpegede stenrev og boblerev.

Bjørn Lunn orienterede om kortlægningsprocessen hos Naturstyrelsen (NST). I 2011 har der været et budget på 2 mio. kr. til kortlægning. Kortlægningen har omfattet 18 områder i Kattegat og er sket sideløbende med kortlægning af råstofvindingsområder. Kortlægning af sandbanker i de 18 områder indgår i 2011-kortlægningen.

2011-kortlægningen gennemgår netop nu en sidste kvalitetssikring. Det forventes at der inden længe indkaldes til et særskilt møde i Dialogforum, kun med det formål at præsentere den seneste kortlægning. På mødet omkring kortlægningen vil GEUS og Orbicon deltage, idet de har forestået kortlægningen.

I 2012-kortlægningen har der været et budget på 4 mio. kr.. Fokus vil være på kortlægning i de indre danske farvande. GEUS og Orbicon har igen vundet udbudsrunden og der forventes en statusrapport på 2012-kortlægningen allerede i december 2012. En endelig rapport forventes klar i juni 2013.

Bo Håkansson nævnte at DN snart afholder teknisk møde med NST omkring kortlægningen, specielt med henblik på definitionen af rev. Der er fra DN's side bekymring for om procentandelen af sten i definitionen er hensigtsmæssig. Naturstyrelsen overvejer krav om at mindst 20 % af overfladen skal være med sten for at arealet kan betegnes som naturtypen "rev", frem for 5 % som ønsket af DN. Definitionen af naturtyperne bør følge EU's kriterier ifølge DN. Der er en forventning om, at den nye og forbedrede kortlægning vil vise at der er en mere udbredt forekomst af mosaiklignende revstrukturer, som ikke reelt kan forventes optimalt beskyttet ved at lægge 240 meter bufferzoner omkring disse. DN mener ikke denne form for beskyttelse er i overensstemmelse med direktivforpligtigelsen. Der blev spurgt ind til hvorvidt de 240 meter bufferzoner er administrativt besluttet. DN mener, at der er tale om en ukontrollerbar "slalombeskyttelse" af revene.

Jakob Munkhøj Nielsen afsluttede med at nævne, at introduktion af bufferzoner omkring stenrev og boblerev, sker på basis af videnskabelig rådgivning fra DTU Aqua.

b) Beskyttelse af marsvin

Jakob Munkhøj Nielsen nævnte at NaturErhvervstyrelsen tidligere har informeret omkring den tværfaglige arbejdsgruppe, som blev nedsat af ministeren, til at samle og koordinere indsatserne omkring bifangst af marsvin i danske farvande. Henover foråret har arbejdsgruppen fået kortlagt de mange igangværende aktiviteter, der er og fået koordineret på tværs, således at projekterne kan spille sammen på en hensigtsmæssig måde. Planen er at offentliggøre statusrapporten inden længe. Fremadrettet vil arbejdsgruppen løbende samle op på igangværende aktiviteter. Som noget nyt deltager Fjord og Bælt også i arbejdsgruppen.

Lotte Kindt-Larsen informerede om status på DTU Aquas kameraprojekt i område 23 og 24. Der er nu blevet installeret udstyr på de i alt 7 fartøjer, som indgår i projektet (der er op til 3 kameraer pr. fartøj). Der er en fin dækning i projektområderne, dog er der kun et fartøj til at dække Storebælt. DTU Aqua vil gerne have flere fartøjer med i projektet for at sikre et videnskabeligt validt grundlag. Der er ressourcer til at inddrage i alt 16 fartøjer i projektet. En hurtig screening af fartøjerne i område 23 og 24 viser at omkring 120 fartøjer vil være interessante i denne projektsammenhæng. Der blev opfordret til, at erhvervet støtter op om at få flere fartøjer til at deltage.

Ole Lundberg Larsen svarede hertil, at Danmarks Fiskeriforening fuldt ud støtter projektet men at der ikke er nogen incitamentsstruktur, for at fiskerne indgår i projektet. Umiddelbart vil fiskerne kun se det som ekstra arbejde de ikke får noget ud af. Endvidere står Danmarks Fiskeriforening med lignende problemstilling med projektet om MSC-certificering af torskefiskeriet i område 24, hvor formålet med projektet er at argumentere for at bifangst af marsvin er minimal. Det forventes at projektet kan igangsættes dette efterår.

Sigge Sveegaard holdt oplæg omkring status på marsvineovervågningen i Danmark, med fokus på Natura 2000 områderne. I 2010 var der i alt udpeget 16 Natura 2000 områder, hvor marsvin var på udpegningsgrundlaget. Overvågningen af disse områder blev påbegyndt i sommeren 2011 og sker som led i det nationale overvågningsprogram (NOVANA). Der afrapporteres årligt til NST. Det er ikke samme overvågningsmetode som anvendes i alle områderne; i Skagerrak anvendes der fly-surveys, mens der i de indre farvande anvendes CPODs. Endvidere anvendes akustiske surveys også i områderne udenfor habitatområderne.

Resultater for 2011 viser, at der er i den sydlige Nordsø er registreret mange marsvin i området udfor Skagen, lidt færre ved Gule Rev og færrest marsvin ved Store rev i Nordsøen. I de indre farvande viser de akustiske surveys, at forekomsten af marsvin er størst i Storebælt, i området ved Gilleje samt i Lillebælt. Højest er tætheden af marsvin omkring ”Tragten” i Lillebælt.

Den passiv akustiske overvågning indebærer rotation af CPODs i 6 habitatområder. CPODs udsættes 2 af gangen i et område, hvor de står i en 2-årig periode af gangen, inden rotation til et andet habitatområde.

Der opstartes i 2013 et pingerprojekt i samarbejde med NaturErhvervstyrelsen, som skal undersøge betydningen af pingere på forekomsten af marsvin i Storebælt (Kalundborg Fjord anvendes som kontrolområde). I 2012-2013 opnås baseline – i 2013-2014 igangsættes pingerkravet.

c) Beskyttelse af fugle

Pernille B. Jensen orienterede om status på det 2-årige fuglebifangstprojekt som skal foregå i habitatområderne i det sydfynske øhav, Marstal Bugt samt ved Aalborg Bugt. Projektet skal belyse

raten af bifangster registreret i både erhvervs- og fritidsfiskeriet. Projektet er endnu ikke igangsat – men forventes at blive det i starten af oktober, hvor mange trækfugle ankommer til Danmark.

Fiskerikontrollen vil udføre målrettede kontrolsejladser på de tider af året, hvor der er størst sandsynlighed for forekomst af fugle. Så sent som i fredagen før mødet havde projektleder Ib Krag Petersen møde med fiskerikontrollen, som blev introduceret til nyindkøbt gps-udstyr, som skal anvendes i projektet. Endvidere var der møde med DTU Aqua om fritidsfiskeriprojektet. Data fra det projekt forventes at være et godt supplement til de data, som indsamles under det større fugleprojekt. Indtil projektstart vil fokus være på at få udfærdiget en procedure for indsendelse af fugle, som er fanget i de net, der er omfattet af undersøgelsen.

Ad 3. Orientering om Natura 2000-planer v/ Naturstyrelsen

Bjørn Lunn orienterede kort om arbejdet med høringsprocessen for Natura 2000 handleplanerne som lige har været i høring. Tankerne bag processen for næste planperiode, præsenteres på stormøde den 10. oktober, hvor interesserede myndigheder og organisationer er indbudt. Stormødet kommer til at omhandle forberedelsen af næste planperiode, som sker parallelt med at de første planer gennemføres.

Det blev aftalt at videreformidle invitationen til alle medlemmer af Natura 2000 Dialogforum.

Ad 4. Videndeling om tiltag i relation til Natura 2000 og fiskeriregulering

Jakob Munkhøj Nielsen orienterede om, at der på sidste møde i Dialogforum var blevet lovet en præsentation af revprojektet ved Læsø Trindel, ved Karsten Dahl fra Institut for Bioscience. Da Karsten har været forhindret i at deltage på dagens møde, gives denne præsentation på næste ordinære møde.

Rev-projekter

Pernille B. Jensen orienterede om pilotprojekt om etablering af stenrev i Limfjorden, initieret af Limfjordssekretariatet. Projektet beror dels på et ønske om at revet skal være naturelement og sikre biodiversitet i området, samt at revet eventuelt kan indgå som virkemiddel i vandplanerne. På baggrund af dette har der været holdt opstartsmøde, hvor formålet var at klarlægge den teoretiske baggrund for etablering af stenrev i storskalaforsøg, samt få klarlagt de krav, som myndighederne stiller til et sådan projekt. På mødet deltog bl.a. DTU Aqua, DHI, DN, NST og DSC – NaturErhvervstyrelsen deltog ikke, men har været i kontakt med Limfjordssekretariatet.

Projektet vil køre videre i to spor – der udarbejdes en egentlig projektbeskrivelse, der skal danne grundlag for sikring af finansiering, samt der udarbejdes et visionspapir, som indspil til en temadag, for at involvere både faglige og politiske interessenter. Der er foreløbig nedsat en arbejdsgruppe til at gå videre med dette arbejde. NaturErhvervstyrelsen forventer at indgå i dette arbejde fremadrettet.

Både Ole Lundberg og Vagn Gram udtrykte undren over, at deres organisationer ikke var blevet kontaktet i forbindelse med opstart af revprojektet. Jakob Munkhøj Nielsen oplyste, at NaturErhvervstyrelsen ikke var initiativtager til projektet og derfor kunne man ikke svare for så vidt angår inddragelse af forskellige aktører. Interesserede kan dog kontakte Limfjordssekretariatet (projektleder Tommy Bramming Jørgensen, E-mail: tbj-teknik@aalborg.dk).

Jakob Munkhøj Nielsen oplyste endvidere, at der et lignende revprojekt i gang i Sønder Bugt, hvor sten fra motorvejsbyggeriet ved Kliplev anvendes til anlæg af stenrev i Middelgrunden.

Lotte Kindt-Larsen supplerede med at oplyse, at stenene allerede er udlagt i området. DTU Aqua har sat lyttepods ud i området for en 3-årig periode, med henblik på vurdering af stenrevets effekt på dyrelivet.

Vagn Gram oplyste, at der var blevet foretaget målinger i forbindelse med stenrevet allerede i juni måned. Det videre arbejde vil koncentrere sig om at få udfærdiget en standard for etablering af rev, og samtidig opnå et overblik over placeringen af de gamle rev.

Stillehavsøsters

Pernille B. Jensen orienterede om at Varde Kommune i samarbejde med Nationalpark Vadehavet, har adspurgte om mulighederne for en kommerciel udnyttelse af den invasive stillehavsøsters i Vadehavet. Ideen er opstået i forbindelse med at internationale medier tidligere på året var på en arrangeret østerstur i Vadehavet, hvilket gav megen omtale. En kombination af megen omtale og at der på nabøen Sylt foregår en succesfuld kommerciel udnyttelse af arten, hvor arten sælges som gourmetspise på områdets restaurationer – har gjort, at Varde Kommune ser en mulighed i indsamling og salg af arten for derigennem at kombinere turisme og gastronomi, til gavn for lokalsamfundet.

Kommunen havde i den forbindelse indbudt til møde for at få klarlagt reglerne omkring indsamling, salg og kontrol. Naturstyrelsen anser ikke stillehavsøsters for at være særlig aggressiv og vil ikke have noget forbehold så længe de optages ved håndkraft og ikke maskinel kraft – specielt også fordi at arten ikke indgår som fødegrundlag for områdets fugle. Fødevarestyrelsen var også til stede og oplyste om krav til egenkontrol og økonomien heri. Det estimeres at udgiften ligger på ca. 4-5.000 kr. i prøvetagninger pr. uge pr. fiskeområde.

Kommunen er nu gået i tænkeboks og vil i den kommende tid afklare interessen fra lokalerhvervene. Hvis kommunen ønsker at gå videre med ideen, vil NaturErhvervstyrelsen fremsætte krav om screening/konsekvensvurdering af det ansøgte fiskeri.

Ad 5. Fødevarerministeriets videre arbejde med Natura 2000 v/ NaturErhvervstyrelsen

Jakob Munkhøj Nielsen anførte, at der under punkt 2 var blevet givet en status for det igangværende og det videre arbejde, hvorfor han ikke havde mere at tilføje.

Knud Flensted efterspurgte at der fremover blev sendt en mere orienterende dagsorden ud, når der blev afholdt møde i Dialogforum. En kort beskrivende tekst eller bilag til hvert punkt på dagsordenen vil sikre en bedre forberedelse, og en mere frugtbar diskussion.

Jakob Munkhøj Nielsen nævnte at NaturErhvervstyrelsen ikke kan love dette fremover men vil stræbe efter at efterkomme ønsket. For næste møde omkring kortlægningsarbejdet i Kattegat vil NaturErhvervstyrelsen ikke fremsende kortbilag mv. forud for mødet.

Ad 6. Arbejdet med Natura 2000 i forhold til andre lande v/ NaturErhvervstyrelsen

HELCOM/BALTFIMPA

Jakob Munkhøj Nielsen orienterede kort om at Danmark har indmeldt 2 områder (Kims Top og Storebælt) som MPA's til HELCOM-projektet. Kims Top er blevet udpeget i samarbejde med Sverige. Der skal udarbejdes et værktøj til vurdering af et givent fiskeris effekt (impact) på et område – denne opgaveløsning ligger i øjeblikket hos DTU Aqua.

Thomas Kirk Sørensen orienterede om status på udviklingen af det generiske værktøj, som er 1. fase af HELCOM-projektet. Første fase indebærer udviklingen af det generiske værktøj mens anden fase omfatter case studier, hvor der bliver gået i dybden med fiskeriforvaltning i forhold til miljømål i de udvalgte MPA's. Det er kun første fase, som er sikret finansiering. I udviklingen af det generiske værktøj, arbejdes der på at lave en matrice, til brug i vurderingen af potentielle effekter - hvor længe et område vil være om at "recover" efter et fiskeri. Redskabstyper vil indgå i matricen. Der arbejdes i øjeblikket på at finde en passende detaljeringsgrad af værktøjet. Udkast til forslag forventes afleveret i slutningen af oktober, hvorefter udkastet drøftes på ekspertworkshop i medio november.

Regulering i Holland

Odma Johannesson orienterede om Natura 2000-processen i Holland. Holland har udpeget 3 områder indenfor 12 sømil, hvor det hovedsageligt er fugle, som er på udpegningsgrundlaget. For 2 af områderne foreslår Holland at der indføres en periodevis lukning for fiskeri med bundgående redskaber. Endvidere har Holland foreslået indførsel af adgangs begrænsning i områderne.

Dogger Banke

Odma Johannesson orienterede om status på forslag til den fælles fiskeriregulering mellem DK, UK, Tyskland og Holland for Dogger Banke. Landene har på nuværende tidspunkt søgt rådgivning hos ICES.

Henrik S. Lund orienterede om erhvervets involvering i processen. Erhvervet er af den opfattelse at jo længere off-shore fiskeområderne er, jo dårligere er det videnskabelige grundlag. Arbejdsgruppen omkring Dogger Banke arbejder med periodevise lukninger af delområder, med henblik på at sikre den gunstige bevaringsstatus. Der er dog mange ubekendte faktorer, så det vides ikke hvad som konkret opnås ved disse delvise lukninger.

Jakob Munkhøj Nielsen orienterede om, at redskabsudvikling har været drøftet i arbejdsgruppen. Tillige er drøftet en smidig godkendelsesprocedure for at sikre incitament for erhvervet, til udvikling af nye og mere skånsomme redskaber. Der har været store udfordringer med at få koordineret en indsats, omkring fiskerireguleringen på Dogger Banke, idet flere medlemslande er fælles om fiskerirettigheder i området. Det er således ikke Kommissionen men de involverede medlemslande selv, som kører processen. Under antagelse om at sandbanken ses som et samlet økosystem har en af de mange udfordringer bl.a. været, om et medlemsland kan siges at leve op til sin direktivforpligtelse ved at deltage i et tværnationalt samarbejde, hvor andre dele af banken, som ikke tilhører EEZ'en for medlemslandet selv, beskyttes gennem en lukning.

Thomas Kirk Sørensen spurgte ind til om de foreslåede lukninger af områder på Dogger Banke var af eksperimentel karakter.

Jakob Munkhøj Nielsen berettede om det udarbejdede koncept for forvaltningen, en vurdering af udspillet afventer hos ICES. Der lægges op til en 6-årig planlægningsperiode. Evaluering vil således først ske efter 6 år.

Bratten-Sverige

Odma Johannesson orienterede om, at der siden sidste møde afholdt i Dialogforum har været drøftelser med de svenske myndigheder omkring det udpegede habitatområde Bratten. De svenske myndigheder har holdt møde med erhvervet, hvor både danske og svenske fiskeri var repræsenteret. Formålet med mødet var at få belyst fiskeriinteresserne og fiskerimønstrene i området. Efterfølgende har der været holdt møde med de rekreative organisationer – så vidt vides har danske organisationer ikke deltaget på det møde. Der udestår en statusmelding på udformningen af fiskeriregulering for området fra Sverige i øjeblikket. De svenske myndigheder forventes at afholde møde med NGO'er inden årets udgang. Det endelige forvaltningsforslag til fiskeriregulering i Bratten forventes præsenteret i løbet af juni 2013.

Ad 7. Næste møde

Jakob Munkhøj Nielsen orienterede om, at der snarest vil blive indbudt til et ekstraordinært møde omhandlende 2011-kortlægningen af Natura 2000 områder i Kattegat. Mødet forventes afholdt i slutningen af oktober/start november. Det næste ordinære møde i Dialogforum forventes afholdt i starten af 2013.

Ad 8. Evt.

Morten Ejrnæs orienterede kort om resultatet af formiddagens minister- og ordførermøde, hvor NaturErhvervstyrelsens forslag til kvoter til muslingefiskeriet i Natura 2000-områderne i Limfjorden, samt forslag til fremtidig forvaltning af muslingefiskeriet i Danmark blev drøftet.

Fødevarerministeren har dags dato besluttet at åbne op for fiskeri efter blåmuslinger i to habitatområder i Limfjorden. Den tilladte fangstkvote bliver 20.000 tons i Løgstør Bredning og 2.000 tons i Lovns Bredning (eksklusiv omplantningsfiskeri).

Endvidere er der åbnet op for fiskeri efter 200 tons østers udenfor habitatområdet Nissum Bredning.

Jakob Munkhøj Nielsen supplerede til orienteringen om muslingefiskeriet med at fortælle kort om modtagelsen af den supplerende åbningskrivelse i foråret 2012 – hvori Kommissionen stillede en række afklarende spørgsmål i forbindelse med det videnskabelige grundlag, som NaturErhvervstyrelsen havde lagt til grund for vurdering og udstedelse af fiskeritilladelser i habitatområder i Limfjorden. Næste indspil til Kommissionen vil være at informere om forslag til fremtidig regulering af muslingefiskeriet. Der forventes at blive mere åbenhed omkring principperne for forvaltningen fremover.